

Jauniešu viedoklis par iekļaujošu izglītību

Eiropas parlamentārās noklausīšanās pasākums
Brisele, 2011.gada novembris

Jauniešu viedoklis par iekļaujošu izglītību

**Eiropas parlamentārās noklausīšanās
pasākums**

Brisele, 2011.gada novembris

Eiropas speciālās izglītības attīstības aģentūra ir neatkarīga un pašregulējoša organizācija, kuru atbalsta Aģentūras dalībvalstis un Eiropas institūcijas (Eiropas komisija un Parlaments).

Individuālu personu paustie viedokļi šajā dokumentā var neatbilst Aģentūras, tās dalībvalstu vai Eiropas Komisijas oficiālajam viedoklim. Eiropas Komisija neatbild par šajā dokumentā atrodamās informācijas iespējamo izmantošanu.

Redaktore: Viktorija Soriano, Eiropas speciālās izglītības attīstības aģentūra

Dokumentu ir atļauts citēt skaidri norādot informācijas avotu. Atsauce uz šo ziņojumu ir: Eiropas speciālās izglītības attīstības aģentūra (2012) *Jauniešu viedoklis par iekļaujošu izglītību*, Odense, Dānija: Eiropas speciālās izglītības attīstības aģentūra.

Šis ziņojums ir pieejams pilnībā manipulējamās elektroniskos formātos un 22 valodā, lai nodrošinātu labāku pieeju informācijai. Šī ziņojuma elektroniskās versijas ir pieejamas Aģentūras tīmekļa vietnē: www.european-agency.org

ISBN: 978-87-7110-399-1 (elektroniski)

ISBN: 978-87-7110-377-9 (iespiesti)

© **European Agency for Development in Special Needs Education 2012**

Sekretariāts
Østre Stationsvej 33
DK-5000 Odense C Denmark
Tālrs: +45 64 41 00 20
secretariat@european-agency.org

Briseles birojs
3 Avenue Palmerston
BE-1000 Brussels Belgium
Tālrs: +32 2 280 33 59
brussels.office@european-agency.org

www.european-agency.org

Education and Culture DG

Lifelong Learning Programme

Šī dokumenta izdošanu ir atbalstījis Eiropas Komisijas Izglītības un kultūras ģenerāldirektorāts: http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/index_en.htm

SATURS

PRIEKŠVārds.....	5
IEVADS	7
JAUNO DELEGĀTU DOMAS	11
Pēc jūsu domām, kas ir iekļaujoša izglītība?	11
Vai varat aprakstīt, kā iekļaujoša izglītība tiek nodrošināta vai kā to būtu jānodrošina praktiskā līmenī jūsu skolā?	14
Pēc jūsu domām, kādi ir iekļaujošas izglītības galvenie ieguvumi un izaicinājumi un ko tā var sniegt jūsu izglītībai?	21
Komentāri un ieteikumi	29
ATSKATOTIES PAGĀTNĒ UN SKATOTIES UZ PRIEKŠU.....	33
2011.GADA EIROPAS PARLAMENTĀRĀS NOKLAUSĪŠANĀS PASĀKUMA JAUNIE DELEGĀTI.....	36

PRIEKŠVārds

2011.gada novembrī Eiropas speciālās izglītības attīstības aģentūrai atkal bija tas gods un patiens prieks organizēt Eiropas parlamentārās noklausīšanās pasākumu. Tas notika Eiropas Parlamentā Briselē un tajā tika iesaistīti jaunieši – gan ar, gan bez speciālām vajadzībām/funkcionāliem traucējumiem – no vidējās un profesionālās izglītības, kas pārrunāja, ko viņiem nozīmē iekļaujoša izglītība.

Šis bija trešais noklausīšanās pasākums, kuru organizēja Aģentūra. Pirmais pasākums ar nosaukumu „Eiropas parlamentārā noklausīšanās jauniešiem ar speciālām izglītības vajadzībām” notika Eiropas Parlamentā Briselē 2003.gadā un tajā piedalījās 23 valstu delegācijas. To atbalstīja Izglītības ministrijas un Eiropas Komisija, kā galveno notikumu Eiropas Personu ar invaliditāti gada ietvaros. Otrais pasākums „Jaunās balsis: nodrošinot dažādību izglītībā” notika Lisabonā 2007.gadā Portugāles Eiropas Savienības prezidentūras ietvaros un tajā piedalījās 29 valstu delegāti.

2011.gada noklausīšanās pasākuma organizācijā savu ieguldījumu deva visas Aģentūras dalībvalstis un tās pārstāvēja 88 jaunieši no 31 delegācijas.

Pasākuma mērķis organizētājiem un uzaicinātajiem viesiem bija ieklausīties jauniešu viedokļos, kā arī apsvērt progresu, kas panākts iekļaujošas izglītības īstenošanā attiecīgajās valstīs kopš iepriekšējā Parlamentārās noklausīšanās pasākuma 2007.gadā.

Katram izglītojamam bija iespēja akcentēt nozīmīgus jautājumus par iekļaujošas izglītības īstenošanu, kā arī par tās stiprajām pusēm un izaicinājumiem, pamatojoties uz savu personīgo pieredzi. Iekļaujošas izglītības nozīme tika pieminēta atkārtoti diskusiju laikā un, ir skaidri redzams, ka tā ir kopēja tēma jauniešu dzīvē izglītības jomā.

Mēs vēlētos izteikt pateicību visām dalībvalstīm par neatsveramo atbalstu gan pirms pasākuma, gan tā laikā, gan arī pēc tā noslēguma. Mēs arī vēlētos pateikties amatpersonām, kuras aktīvi piedalījās pasākuma atklāšanas un noslēguma sesijās un kuri vadīja jauno delegātu rezultātu sesiju: Milanam Zvera kungam (Milan Zver), Eiropas Parlamenta loceklim, Haraldam Hartungam kungam (Harald Hartung) un Anai Magranera kundzei (Ana Magraner) no Eiropas

Komisijas, Jerži Barski kungam (Jerzy Barski), Polijas Eiropas Savienības prezidentūras pārstāvim, Emilijas Vojdilas kundzei (Emilia Wojdyła), Polijas Izglītības Padomes direktora vietniecei, Aleksandrai Posaraka kundzei (Aleksandra Posarac) no Pasaules Bankas un Kari Brustada kundzei (Kari Brustad) no Norvēģijas Izglītības ministrijas.

Vairāk par visiem mēs vēlamies izteikt pateicību 88 jaunajiem delegātiem, kā arī viņu ģimenēm, personām, kas viņus pavadīja, skolotājiem un atbalsta personālam. Bez viņiem šis nozīmīgais pasākums nekad nebūtu varējis notikt un mēs strādāsim pie tā, lai viņu idejas netiktu aizmirstas.

Priekšsēdētājs

Pērs Č. Gunvals

(Per Ch. Gunnvall)

Direktors

Kors Dž.V.Meijers

(Cor J.W. Meijer)

IEVADS

2011.gada 7.novembrī 88 jaunieši no 31 delegācijas¹ prezentēja savu viedokli par iekļaujošu izglītību Eiropas Parlamentā. Šis bija trešais tāda veida pasākums, ko organizēja Eiropas speciālās izglītības attīstības aģentūra (Aģentūra) Eiropas līmenī.

Noklausīšanās pasākuma mērķis bija atkal iesaistīt jauniešus vecumā no 14 līdz 19 gadiem diskusijās par iekļaujošu izglītību. Katra Aģentūras dalībvalsts tika uzaicināta nominēt 2 jauniešus ar speciālajām vajadzībām un/vai attīstības traucējumiem un vienu jauniešu bez tiem no vidējās un profesionālās izglītības. Ir svarīgi atzīmēt, ka nominētie delegāti pārstāvēja dažādu vajadzību plašu spektru, bet lielākā daļa delegātu pārstāvēja vispārizglītojošās skolas un piedalījās pasākumā kopā ar saviem klasesbiedriem.

Pasākuma mērķis bija nodrošināt jauniešiem no visas Eiropas iespēju tikt sadzirdētiem. Tas sniedza viņiem platformu izteikt savu viedokli par izglītību, skaidrot savas vajadzības un prasības, kā arī dalīties domās par nākotni. Noklausīšanās pasākums deva iespēju jauniešiem stāstīt par savu personīgo pieredzi un pārrunāt, ko nozīmē iekļaujoša izglītība un ko tā viņiem dod ikdienas dzīvē.

Tāpat kā 2007.gadā jaunie pasākuma dalībnieki pirms pasākuma saņēma dokumentu ar jautājumiem, kurus vajadzēja pārdomāt un pārrunāt savā izglītības iestādē. Svētdien, 6.novembrī jaunie delegāti piedalījās septiņās darba grupās, kurās viņi pārrunāja minētos jautājumus, papildināja tos ar komentāriem un priekšlikumiem un sagatavoja īsu diskusiju kopsavilkumu, kurš tika prezentēts nākamajā dienā Eiropas Parlamentā.

Šie jautājumi bija:

- Kas, pēc jūsu domām, ir iekļaujoša izglītība?
- Vai jūs varat aprakstīt, kā iekļaujoša izglītība tiek nodrošināta vai kā to būtu jānodrošina praktiskā līmenī jūsu skolā? Piemēram, kā ir organizēta klase, kādas programmas tiek īstenotas, kāds atbalsts ir pieejams, u.c.

¹ Austrija, Beļģija (franču un flāmu kopienas), Čehijas Republika, Dānija, Francija, Grieķija, Igaunija, Īrija, Islande, Itālija, Kipra, Latvija, Lielbritānija (Anglija, Skotija, Velsa un Ziemeļīrija), Lietuva, Luksemburga, Malta, Nīderlandes, Norvēģija, Polija, Portugāle, Slovēnija, Somija, Spānija, Šveice, Ungārija, Vācija, Zviedrija

- Pēc jūsu domām, kāds ir lielākais labums un kādi ir lielākie izaicinājumi, ko ienes vai varētu ienest iekļaujoša izglītība jūsu izglītībā?
- Vai jums ir kādi citi komentāri?

Jauno delegātu diskusiju kopsavilkums tika prezentēts Eiropas Parlamentā un šo diskusiju rezultāti ir šī ziņojuma pamatā.

Nākamajās lappusēs tiek detalizēti apskatītas kopīgās idejas un jautājumi, par kuriem runāja un vienojās jaunie delegāti. Diskusiju briedums un dziļums ir uzreiz pamanāms; nav vajadzības „interpretēt”, ko viņi teica, bet vienkārši jāpieraksta viņu komentāri un ieteikumi. Katras grupas idejas un priekšlikumi ir galvenokārt atspoguļoti bez atsaucēm uz jauno delegātu izglītības līmeni (vidējo vai profesionālo) vai to, vai viņiem ir vai nav speciālās izglītības vajadzības. Tā vietā viedokļi ir grupēti atbilstoši atbildēm uz minētajiem četriem jautājumiem: kas ir iekļaujoša izglītība; kā tā tiek īstenota praksē; stiprās puses un izaicinājumi; papildu komentāri. Cik vien tas bija iespējams, tika izmantoti delegātu teiktie vārdi un izteicieni; viņu viedokļu formulējumi tika rediģēti tikai pavisam nedaudz.

Vairāki nozīmīgi jautājumi un tēmas caurvija visu darba grupu diskusijas. Tās ietvēra:

- Tiesības uz kvalitatīvu izglītību un vienlīdzību izglītības iespējās;
- Cīņu pret diskrimināciju;
- Nepieciešamā atbalsta nodrošināšanu;
- Eksistējošo fizisko, sociālo un izglītības barjeru likvidēšanu;
- Kopējo labumu, ko visiem izglītojamiem var piedāvāt iekļaujoša izglītība.

Papildus pirms pasākuma izsūtītajiem jautājumiem katras valsts delegācija tika aicināta sagatavot plakātu par to, kā iekļaujošu izglītību uztver viņu izglītības iestādēs. Delegāti izmantoja visāda veida materiālus, lai izveidotu plakātus – vizuālus, taktīlus un pat audiālus. Plakāti tika izstādīti pie konferenču zāles Eiropas Parlamentā noklausīšanās pasākuma laikā un šobrīd tie ir pieejami „Plakātu kolekcijā” publikācijā kopā ar īsiem plakātu aprakstiem un papildu informāciju par jaunajiem delegātiem un viņu skolām.

Visu informāciju par 2011.gada Parlamentāro noklausīšanos var atrast Aģentūras tīmekļa vietnē: <http://www.european-agency.org/agency-projects/european-hearing-2011>

JAUNO DELEGĀTU DOMAS

Pēc jūsu domām, kas ir iekļaujoša izglītība?

Jaunie delegāti diskutēja par tiesībām – tiesībām uz kvalitatīvu izglītību, izvēli, līdztiesību un cieņu. Viņi paziņoja, ka iekļaujoša izglītība ir ne tikai atrašanās kopā vienā vietā, bet tā ir draudzība un labas attiecības ar vienaudžiem.

Viņi runāja par to, ka iekļaujoša izglītība dod labumu visiem: tā sniedz iespējas mācīties un dalīties pieredzē. Viņi uzsvēra skolotāju un vienaudžu svarīgo lomu, kā arī akcentēja domu, ka iekļaujoša izglītība ir pirmais solis, lai kļūtu par pilntiesīgiem sabiedrības locekļiem.

Dažas jauniešu domas:

Visiem ir vienādas tiesības mācīties. Tiesības mācīties un piekļuve labai kvalitatīvai izglītībai ir cilvēktiesības. Ja kādam ir problēma, viņam ir nepieciešama palīdzība. Iekļaušanu īsteno visa vietējā sabiedrība: ģimene, skola u.c. Tev ir tiesības saņemt palīdzību, neskatoties uz to, cik atšķirīgs tu esi (Dagūrs (Dagur)).

Iekļaujoša izglītība ir būtība/mācīšanās kopā ar visiem. Mēs visi esam vienlīdzīgi un mēs esam atšķirīgi; mums ir tiesības izvēlēties to, ko vēlamies darīt – mācību priekšmetus, veidu, kā tie tiek mācīti (Džeims (James)). Iekļaujoša izglītība sniedz iespēju izvēlēties savu izglītību (Džons (John)), Nanamarī (Nana-Marie)).

Iekļaujoša izglītība nozīmē, ka visi ir vienā skolā un vienā klasē (Fē (Fé), Žozete (Josette) Kanivars, (Kanivar)). Tā nozīmē, ka stundas notiek parastā skolā; draudzību, kas ir ne tikai mācīšanās kopā; visu piedalīšanos visās aktivitātēs. Bet tā nozīmē arī speciālās klases vispārizglītošajās skolās; iespēju apmeklēt stundas mazās grupās, kur citiem skolēniem ir līdzīgas speciālās vajadzības (Mikalīš, (Michalis), Andreani, Marija (Maria)).

Iekļaujoša izglītība ir visiem bērniem. Normālai skolai ir jābūt tuvu pie mājām. Šāda pieredze veicina iepazīšanos ar cilvēkiem no tuvākās apkārtnes (Vaclavs (Waclaw)).

Iekļaujoša izglītība ir daļa no „normālas” klases un „normālas” sajūtas. Visi ir iekļauti. Tā nozīmē, ka jaunieši ar attīstības traucējumiem jūtas pieņemti šajā klasē un skolēni bez speciālajām

vajadzībām ir izrāda cieņu. „Normālā klasē”, ja skolēniem ir citādas vajadzības piemēram, viņiem nepieciešams zīmju valodas tulks, tad skola to nodrošina. Ideja ir par to, ka visi var līdzdarboties (Lise).

Svarīgi nav būt tikai normālas skolas daļai; svarīgi ir būt daļai no sabiedrības. Katram cilvēkam ar attīstības traucējumiem ir tiesības mācīties normālā skolā, ja viņš to vēlas un spēj (Jere). Pat, ja viņš to nespēj, tāda izvēle tomēr ir viņam jādod. Tas attiecas uz tiesībām būt iekļautam ar izvēles iespējām, bet tas nozīmē vienmēr būt iekļautam sabiedrībā (Fabians (Fabian), Pedro, Diogo, Josette (Žozete)).

Iekļaušana nozīmē vairāk cieņas, sakaru, jaunus draugus un jaunu informāciju – visās dzīves jomās (Rolands).

Iekļaujoša izglītība ir plaša pieeja; tā nenozīmē tikai labas atzīmes, tā attiecas uz labiem sociālajiem kontaktiem un attiecībām. Skola nozīmē daudz ko vairāk par mācīšanos no grāmatām – tā nozīmē sociālās attiecības. Iekļaujoša izglītība neattiecas tikai uz skolu, tā attiecas uz plašāku vietējās sabiedrības daļu. (Betānija (Bethany), Džemma (Gemma), Sofija (Sophie)).

Tā ir mācīšanās dzīvot kopā un cienīt visus gan ar gan bez funkcionāliem traucējumiem. (Emīls (Emile)). Neskatoties uz to, kāda ir tava rase, dzimums, speciālā vajadzība, visi viens otru atbalsta un palīdz. Manā uztverē galvenais princips ir solidaritātes sabiedrība (Marija (Maria)). Ir svarīgi, lai mēs viens otru pieņemtu, pat tad, ja mums ir speciālās vajadzības vai mēs esam no atšķirīgas kultūras vai piederam citai reliģijai (Frančesko (Francesco)). Skolā ir jāmacās par dažādām speciālām vajadzībām, īpaši par tām, kuras nevar redzēt (Matias (Mathias)). Iekļaujoša izglītība attiecas ne tikai uz speciālajām vajadzībām un traucējumiem, bet arī uz atšķirīgu kultūras izcelsmi u.c. (Elīna (Elin))

Visiem skolas vides locekļiem pret visiem ir jāizturas ar cieņu. Pieņemot un cienot vienam otru, sākas iekļaujoša izglītība. Tai nepieciešams, lai citi iesaistītos citi skolēni, kā arī skolotāji (Barbara, Mirijama (Mirjam), Trīna (Triin)).

Iekļaujoša izglītība sākas ar skolotāju izpratni un izglītību (Sofija (Sophie) un Džemma (Gemma)). Skolotājiem ir jāsaprot, kas visiem nepieciešams un jāsniedz iespēja veiksmīgi sasniegt mērķus. Mums visiem ir savi talanti – kopā mēs varam veidot labāku sabiedrību (Klara).

Skolotājiem ir jāpalīdz visiem – iekļaujošai izglītībai ir nepieciešami tādi papildu resursi kā laiks un nauda, bet katram skolēnam ir jāsaņem tāda izglītība, kādu viņš vēlas (Fīlips (Philipp)). Iekļaujošas izglītība palīdz attīstīt prasmes, kas padodas un sniedz palīdzību izpildīt lietas, kuras ir grūti paveikt (Hoa (João)). Iekļaujoša izglītība nozīmē arī saņemt materiālus, kas tev ir nepieciešami (Karlo (Carlo), Melānija (Melania)).

Uzmanība parasti tiek pievērsta praktiskām lietām (piem., ēkām), bet iekļaušana ir galvenokārt cilvēku prātos. Visiem būtu jābūt ieradumam domāt par dažādiem traucējumiem, nediskriminējot un nedalot tos. Ir daudz jādara gan skolotājiem, gan skolēniem, lai atrastu talantus un iespējas. Daudz lielāki šķēršļi rodas, ja sabiedrību daļa traucējumu dēļ (Meilana (Mei Lan)).

Iekļaujošai izglītībai ir jānojauc barjeras (Vesels (Wessel)). Mums barjeras ir jānojauc visplašākajā nozīmē; mums jāmaina cilvēku mentalitāte (Jens). Visiem ir tiesības uz labu izglītību, dažiem ir nepieciešams lielāks atbalsts, bet visiem ir jānodrošina viņu tiesības (Frančesko (Francesco)).

Iekļaujoša izglītība ir veiksmīga skolēnu ar funkcionāliem traucējumiem iekļaušana (Daniels).

Vai varat aprakstīt, kā iekļaujoša izglītība tiek nodrošināta vai kā to būtu jānodrošina praktiskā līmenī jūsu skolā?

Jaunie delegāti aprakstīja vairākas savas izglītības vides raksturīgākās iezīmes un izteica savas bažas.

Turpinājumā viņu teiktais:

Manā vidusskolā ir speciālas programmas bērniem ar attīstības traucējumiem, ar speciāliem kabinetiem, kuros viņiem nodrošina palīdzību. Tur ar viņiem ir palīgi, bet dažreiz skolēni ir kopā ar visiem pārējiem klasē, ja tā viņiem ir labāk. Skolēniem ratiņkrēslos ir visērtākās vietas klasē. Man ir UDHS (uzmanības deficīta un hiperaktivitātes sindroms) un man šad tad ir jāiziet no klases. Tas ir kaut kas tāds, ko citi skolēni nesaprot (Dagurs (Dagur)).

Es domāju, ka skolēni jūtas ļoti integrēti; skolotāji mums palīdz, ja tas nepieciešams un arī citi skolēni ir ļoti izpalīdzīgi (Klaudija (Claudia)). Iekļaujoša izglītība palīdz mums justies tāpat kā visiem (Klaudija (Claudia), Chiara (Čiara), Johana (Yohana)). Es mācos pārtikas ražotāju skolā; es esmu kopā ar saviem draugiem. Manā klasē ir īpaša persona, kas nodrošina atbalstu visiem. Dažiem skolēniem arī skauž, bet tā gadās ļoti reti (Čiara (Chiara)). Dažreiz skolēnus ar funkcionāliem traucējumiem, ja tas ir nepieciešams aizved no klases (Johana (Yohana)).

Iekļaušana sākas bērnudārzā. Tur ar visiem (skolotājiem, vecākiem, bērniem) notiek regulāras pārrunas: vai esošā situācija ir laba? Kur jums ir nepieciešama palīdzība? Ja situāciju par labu atzīst visi, skolēns paliek klasē. Mācību gada sākumā klase tiek sagatavota uzņemt skolēnu ar funkcionāliem traucējumiem – viņiem tiek stāstīts par traucējuma veidu, kāds ir jaunajam klasesbiedram. Mūsu skolā visiem ir izvēle, kur viņi vēlas būt. Mūsu valstī ir organizācija, kas nodrošina ar speciālus materiālus un IT. Skola var aizņemt šos palīgmateriālus no organizācijas un skolēni šos materiālus var ņemt arī uz mājām. Kad viņiem šie palīgmateriāli nav vairāk vajadzīgi, tos var izmantot citi skolēni gan tajā pašā, gan citā skolā. Ir ļoti svarīgi, ka atbalstu nodrošina tehnoloģiskas palīgierīces (Melānija (Melania), Karlo (Carlo)).

Es mācos pārtikas ražotāju skolā. Mūsu skolā ir divas atsevišķas nodaļas, viena skolēniem ar speciālajām vajadzībām un otra skolēniem bez speciālajām vajadzībām. Es esmu nodaļā skolēniem ar speciālām vajadzībām, bet es vēlētos mācīties nodaļā kopā ar

visiem citiem. Es domāju, ka skolēniem ir jāļauj izvēlēties vietu, kurā viņi jūtas visērtāk. Manā valstī skolu apkārtnē nav veidota cilvēkiem ar funkcionāliem traucējumiem; tajās nevar mācīties tie, kas izmanto ratīnkrēslus. Valdībai ir kaut kas jā dara. Nav arī pietiekoši personāla. Agrāk man bija ļoti grūti; mūsu valstī bija uzskats, ka vīriešiem jābūt stipriem, bet vīrieši ar funkcionāliem traucējumiem ir vāji un uz viņiem ne visai labi skatījās, bet tagad attieksme mainās. Apmeklējot skolu es jutos stiprāks un drošāks; tagad man ir vieglāk komunicēt ar citiem (Artūras).

Es pārstāvu sabiedriskās ēdināšanas nozari, man ir gan kulinārijas stundas, gan ēdināšanas nodrošināšanas stundas, gan apkalpošanas stundas, u.c. Mērķis ir iegūt darbu sabiedriskās ēdināšanas nozarē, bet tas ir grūti: dažreiz pret cilvēkiem ar speciālām vajadzībām slikti izturas. Ir jāveic vēl daudz izmaiņas. Vispārējā mācību programma skolēniem ar speciālām vajadzībām dažreiz ir mulsinoša. Skolotājiem ir stress valsts eksāmenu dēļ un viņi nepievērš pietiekoši uzmanību tiem skolēniem, kuriem nepieciešama lielāka palīdzība (Stefanos).

Es mācos vispārīzglītojošā skolā, klasē, kurā ir vēl deviņi skolēni ar funkcionāliem traucējumiem. Skolotāji strādā ar abu veidu skolēniem. Dažreiz es jutos nedaudz atstumta, jo man skolotājiem jālūdz būt kopā ar citiem. Kopā ar citiem es esmu tikai tad, kad viņi ēd launagu. Es mācos pēc speciālas mācību programmas, speciāla stundu saraksta specializētā izglītības programmā (Odrija (Audrey)).

Vidējās izglītības sākumā bija tikai divas skolas, no kurām es varēju izvēlēties – nav pietiekoši apmācīta personāla, kas var mācīt skolēnus ar funkcionāliem traucējumiem. Man ir pozitīva pieredze ar diviem skolotājiem – man bija viens skolotājs, bet tagad jaunais skolotājs skaidro daudz labāk. Skolā būtu jāierīko lifts (Sofija (Zsófia)).

Es esmu mācījusies speciālajā programmā un skolotāji izmanto to jau gadiem. Tagad jaunajā skolā es neesmu speciālajā programmā un man iet labi. Bet skolotājiem nav atbilstošas izglītības un viņiem nepietiek stundu; matemātikā ir 28 skolēni klasē un viens skolotājs; trūkst personāla. Skolā ir daudz skolēnu ar mācīšanās traucējumiem. Skolās tiek nolemts, ka jaunieši var apgūt tikai arodizglītības priekšmetus (piem., uzkopšanu) un viņiem nedod iespēju mācīties akadēmiskos priekšmetus (piem., matemātiku). Grupas ir pārāk

lielas, jo trūkst finansējuma, lai veidotu papildu grupas. Trūkst liftu (Ingre).

Pamatprasmes tiek mācītas skolā. Es nonācu „pārejas” klasē un uzzināju, ka nevaru apgūt bērnu kopšanas priekšmetu. Es vēlos piedalīties stundās tādā pašā līmenī kā citi pat tādā gadījumā, ja manas atzīmes būs zemākas. Manā valstī tiek daudz palīdzēts; personai ir jāļauj mācīties tos priekšmetus, kurus viņa vēlas vai jāļauj iegūt vispārējās vidējās izglītības apliecību. Ir netaisni, ka visiem netiek nodrošināts vienāds atbalsts (Līanna (Leanne)).

Es zināju, ka varu panākt klasesbiedrus dažādos mācību priekšmetos un man tas bija jāstāsta un jāpierāda skolotājiem, jo viņi man neticēja; es jutos noniecināts. Mēs visi esam vienādi, mums visiem ir problēmas. Katram skolotājam ir atšķirīga viedoklis, viņi skaidro lietas dažādi un tas ir mulsinoši (Rolands).

Manā skolā nepieciešama elastīgāka programma, kas balstās uz skolēniem nozīmīgām lietām. Ir svarīgi iziet no klases uz īsu brīdi, kā arī ir īsi starpbrīži un vieta, kur var atpūsties un relaksēties (Hoa (João)).

Es apmeklēju vispārīzglītojošo vidusskolu. Es uzskatu, ka ir svarīgi uzlabot mācīšanas metodes; izmantot vairāk tehnoloģiju, vizuālos palīgīdzekļus un dažādus eksāmenus (Andreani).

Es mācos speciālajā klasē. Nepieciešams vairāk aprūpētāju un skolēnu ar vienādām grūtībām vienā grupā. Mums būtu jāspēlē spēles un jānodarbojas ar sportu, un jājūtas drošiem un apmierinātiem (Mikalīs (Michalis)).

Mēs mācāmies vispārīzglītojošā skolā. Mēs vēlētos, lai dažādiem līmeņiem ir dažādas stundas un vairāk izvēles iespēju. Mēs vēlētos, lai vienas un tās pašas stundas ir skolēniem ar vienādiem traucējumiem (Elmo un Kanivārs (Kanivar)).

Mēs mācāmies vienā vispārīzglītojošajā skolā (Pedro un Fabiāns (Fabiāns)). Es vēlētos, lai skolā ir vairāk skolēnu ar speciālām vajadzībām, jo tā skolēni iemācītos labāk viens otru saprast (Pedro). Vajadzētu uzlabot ēdamzāli. Es vēlos mācīties vairāk un labāk (Fabiāns (Fabian)).

Es apmeklēju vispārīzglītojošo vidusskolu. Skolai ir jābūt pielāgotai un skolotājiem ir jābūt sagatavotiem (Aure).

Es mācos vispārizglītojošā vidusskolā. Es uzskatu, ka skolā ir jābūt skolēniem ar speciālām vajadzībām, lai varētu viņus labāk saprast; manā skolā tādu nav (Fē (Fé)).

Mēs mācāmies vispārizglītojošā skolā (Sems (Sam) un Šarlote (Charlotte)).

Ir svarīgi, lai būtu nodrošināts mācību atbalsts. Bet skolotāji ir stingri un lemj nejautājot. Nopietna mācību atbalsta nodaļa ir noderīga, bet tā ne vienmēr ir laba (Sems (Sam)).

Es mācos speciālajā skolā un jūtos labi. Skolā ir nepieciešami lifti – to bieži trūkst (Jere).

Es mācos ģimnāzijā. Man ir lieliski skolotāji un zinu, ko varētu uzlabot (Marija (Maria)).

Mēs mācāmies vispārizglītojošā vidusskolā. Skola nodrošina zīmju valodas tulkus, liftus un gaismas signālus, kas paziņo starpbrīžus. Vajadzētu vairāk tehnoloģiju un būtu jāmaina skolotāju un skolēnu mentalitāte (Diogo un Žozete (Josette)).

Manā klasē bija viens skolēns ar speciālajām izglītības vajadzībām, kurš nejutās laimīgs („viņš neko neiemācījās”), bet man ir cits draugs manā skolā, kurš uzskata, ka iekļaujoša izglītība ir patiešām laba un tā ir laba pieredze. Manā klasē ir skolotājs un vēl viena persona. Šī otrā persona ir ļoti izpalīdzīga. Katram būtu jāzina, kas viņam/viņai ir visvairāk nepieciešams (Nika).

Man ir viens asistents un es jūtos labi ar viņu, jo viņš seko tam, ko es saku. Ja mēs runājam stundām, kurās ir tikai skolēni ar speciālajām izglītības vajadzībām, tad ir labi, ja ir mazas klases. Es mācos speciālajā skolā un es tur jūtos laimīgs, jo es jūtu, ka skolotāji saprot skolēnus ar speciālajām izglītības vajadzībām. Bet es domāju, ka būtu labāk, ja skolēni ar speciālajām izglītības vajadzībām paliktu normālajās klasēs, kurās būtu asistents (Domēns (Domen)).

Manā valstī normālā klasē ir 26 skolēni un es gribēju būt šādā normālā klasē. Parastā klasē citi skolēni man teica „nedari to”. Ir jauki darīt lietas, kas ir normālas normālā pasaulē. Es jūtu, ka man to darīt ir grūtāk, jo izmantoju speciālu aprīkojumu un tāpēc ir nepieciešams vairāk laika, bet es domāju, ka ir labi, ja ir draugi, kas var redzēt un palīdzēt. Visiem skolēniem ir tiesības uz atbalstu un saņemt palīdzību no skolotājiem pēc viņu stundām, piemēram launaga laikā.

Manā klasē skolotāji un skolēni zina, kā strādāt kopā ar mani. Es zinu, ka ir centrs, kas sniedz atbalstu skolotājiem (Sofija (Sofie)).

Ir jāizvēlas, vai gribi būt iekļaujošā izglītībā, vai vēlies, lai tev pievērstu nepārtraukti uzmanību. Ja tu izvēlies otro variantu, tad tev ir labāk mācīties mazā klasē. Es piedalos projektā, kurā citi cilvēki tiek informēti par skolēniem ar funkcionāliem traucējumiem izglītībā. Projekta pamatā ir tas, ka skolēni māca skolēnus un skolotāji māca skolotājus (Laima).

Es esmu priecīgs, ka man ir divi skolotāji; viens no viņiem man palīdz. Es piedalos projektā, kurā visi var skatīties filmas un pēc tam pārrunāt problēmas grupu diskusijās. Mājas darbus man palīdz pildīt asistents. (Vaclavs (Wacław)).

Es domāju, ka tā ir normāla situācija, ka manā klasē ir divi skolotāji (Orlando).

Ir svarīgi saņemt atbalstu no logopēda. Es uzturu kontaktus ar savu skolotāju, izmantojot īsziņas vai sūtu e-pastus savam logopēdam. Skolotāji dažreiz aizmirst, ka man jālasa no lūpām, ja klasē nav zīmju valodas tulka; runājot viņi pagriež man muguru un izmanto sarežģītus vārdus, kurus es nesaprotu (Meriema (Méryem)).

Man ir pieredze mācīties skolā, kurā ir iekļauti skolēni ar speciālām izglītības vajadzībām. Mana skola ir domāta viņiem. Skolēni viens otram palīdz ne jau tāpēc, ka „tā vajag” – viņi vienkārši to dara (Edgars).

Es saņemu labāku rehabilitācijas atbalstu un palīdzību speciālajā centrā nevis manā parastajā skolā, un man rodas jautājums, kā tad ir ar tiem, kam ir smagāki traucējumi. Es esmu speciālajā skolā, jo tuvākā skola nebija manām vajadzībām tā labākā (Tuomas).

Es uzskatu, ka būt kopā ar citiem skolēniem, kuriem ir tādas pašas vajadzības, ļauj man justies normālam kopā ar klasesbiedriem. Es mācos klasē, kurā ir astoņi skolēni un viņiem visiem ir dzirdes traucējumi (Kamilla).

I jutu, ka manā „iekļaujošajā skolā” mani tiranizē citi skolēni. Man patīk, ka speciālajā skolā, kurā mācos, vakaros ir pieejami daudz datoru, lai skolēni varētu pabeigt savus mājasdarbus (Rebeka (Rebeca)).

Skolotāji dažreiz pievērs uzmanību tikai tām lietām, kuras es nevaru izdarīt, bet nevis manām prasmēm (Pordūrs (Pórdur)).

Es apmeklēju vispārizglītojošo skolu un manā klasē ir skolēni ar Aspergera sindromu (Mari (Marie)).

Mūsu skolā ir skolēni ar redzes traucējumiem un neredzīgi skolēni. Skolā ir speciālie pedagogi. Matemātikas stundās mums ir speciālais skolotājs, kurš palīdz mazai grupai skolēnu ar redzes traucējumiem. Braila tehnoloģija ir ļoti svarīga (Dīns (Dean), Roberts). Mums ir skolas darbinieki, kuri skatās, lai skolēnu ar funkcionāliem traucējumiem vajadzības tiktu nodrošinātas (Daniels).

Manā valstī skolēniem, kuri ir ratiņkrēslos, ir speciāli asistenti, kā arī ir īpaši arhitektoniski pielāgojumi, tādi, kā rampas un rokturi, lai viņiem palīdzētu. Manā skolā skolotāji izprot skolēnu vajadzības. Ja es esmu saslimis, nav nekādu problēmu saņemt kursu materiālus un mājasdarbus. Eksāmenos man ir papildu laiks un, ja nepieciešams, es varu paprasīt starpbrīdi (Maria (Marija)).

Es mācos vispārizglītojošā skolā un saņemu papildu atbalstu. Es jūtos integrēta. Es jūtos tāpat, kā skolēni bez speciālām vajadzībām. Manā valstī vispārizglītojošās skolās ir speciālie pedagogi, kuri mums palīdz (Paulīne (Pauline)).

Es mācos vidusskolā, kurā nav skolēnu ar speciālajām vajadzībām (Emīls (Emile)).

Es mācos vispārizglītojošā skolā, bet es esmu arī iesaistīts iekļaujošas izglītības grupā. Es saņemu daudz palīdzības un papildu laiku eksāmenos (Onorē (Honoré)).

Man patīk tādi papildu pasākumi, kā mazāk jautājumu vai vairāk laika eksāmenos. Ir nepieciešams nodrošināt pielāgojumus manām vajadzībām (Jakubs).

Es neiegūstu papildu atbalstu savā skolā. Mani atbalsta klasesbiedri un palīdz man, atnesot man mājasdarbus. Dažreiz viņi mani saprot labāk kā skolotāji. Es mācos vispārizglītojošā skolā un manā klasē esmu vienīgais ar speciālām vajadzībām. Tā kā es mācos parastā skolā, īstenībā palīdzību es nesaņemu (Melānija (Melanie)).

Es mācos „parastā” klasē un mana dzīve skolā ir pielāgota manām vajadzībām. Es izmantoju datoru, lielāku solu un transportu uz skolu un no skolas. Man ir paveicies ar skolotājiem. Bet daži skolotāji negrib saprast; ja tas nav mācību plānā, viņi negrib palīdzēt un pielāgot programmu (Lise).

Man nevajadzēja speciālu skolu, bet nebija citas iespējas, jo parastām skolām nebija man nepieciešamās pieejas (Betānija (Bethany)).

Vispārizglītojošā skola mani padarīja stiprāku; tā sagatavoja mani reālajai pasaulei. Ir svarīgi sagatavot atbilstošu iekļaujošu izglītību, svarīgi ir atbilstoši materiāli atbilstošā formātā. Ir jāveido izpratne un jāatrod veidus, kā palīdzēt mainīt attieksmi pret cilvēkiem ar dažādām vajadzībām (Džemma (Gemma)).

Ārpusskolas personāla atbalsts, kuri var darboties kā starpnieki skolēniem ar speciālām vajadzībām, ir labs. Bija skolotāji, kuri negribēja sadarboties iekļaujošas izglītības veidošanā man un citiem skolēniem; skolotājiem ir klasē jāpieņem visi. Dažus skolēnu speciālās skolas var sagatavot vispārizglītojošām skolām; speciālā skola mani sagatavoja parastai vidusskolai (Vesels (Wessel)).

Ļoti svarīgi ir skolas biedri, kuri atbalsta mani, un ir svarīgs pareizs atbalsts noteiktajā prakses vietā (Jože).

Līdz pagājušajam gadam manā skolā nebija skolēnu ar attīstības traucējumiem; vienaudži bija nobažījušies par atšķirību (Kīnans (Keenan)).

Manā klasē bija skolēns ar dzirdes traucējumiem – skolotāja lūdz mūs viņu atbalstīt, bet tas bija kā bērna pieskatīšana – pārāk liela piesardzība nepalīdz skolēniem ar traucējumiem, tas nav dabiski. Mana skola ir pieejama cilvēkiem ratiņkrēslos, kā arī atbalsta skolēnus ar redzes/dzirdes traucējumiem. Mums ir semināri, kuros jaunieši runā par saviem traucējumiem un saņem lielāku vienaudžu atbalstu (Asgerdūrs (Asgerdur)).

Es apmeklēju vispārizglītojošās stundas vienu reizi nedēļā – tas ir ļoti svarīgi. Izpalīdzīgi skolotāji un klasesbiedri ir ļoti svarīgi – pamatskolā tas tā nebija, tagad esmu apmierināts (Lukašs (Łukasz)).

Mums bija atsevišķa nodaļa papildu atbalsta vajadzībām, bet mūs atbalstīja arī palīgierīces, kas palīdzēja mums lasīt no tāfeles utt. Skolotājs, kas bija atbildīgs par redzes traucējumiem nodrošināja palīgierīču pieejamību (Katrīna).

Manā speciālajā skolā ir 38 zēni un tāpēc tajā ir mazāk priekšmetu stundu un vairāk praktisku nodarbību. Klases ir mazas, bet daži materiāli nav piemēroti, piemēram, DVD bez subtitriem. Ir grūti, kad darbu sāk jauns skolotājs, jo ir vajadzīgs laiks, lai izveidotu abpusēju

sapratni. Skolās jābūt gan zēniem, gan meitenēm (Saimons (Simon)).

Mūsu skolā IKT (Informācijas komunikāciju tehnoloģijas) skolotājs ir ar funkcionāliem traucējumiem – tas palīdz viņam labāk saprast speciālās vajadzības – viņam ir daudz tuvākas savu skolēnu problēmas (Ārons (Áron)).

Dažādiem traucējumiem nepieciešams dažāds atbalsts. Manā skolā izmantoja mikrofonus un skolotāji mazākās klasēs izmantoja zīmju valodu. Skola bija vienā stāvā (pieejama skolēniem ratiņkrēslos). Skolēniem ar redzes traucējumiem bija arī tehniska palīdzība, piemēram, palielināmie aparāti un atpūtas stūris skolēniem ar UDHS (uzmanības deficīta un hiperaktivitātes sindroms), utt. (Elīna (Elin)).

Es rakstu ļoti lēni un man ir nepieciešams papildu laiku pārbaudes darbiem utt. (Fīlips (Philipp)).

Man ir draugs ar disleksiju, kuram labi palīdzēja dators un papildu laiks. Tika izmantoti audio faili vai vienaudžu palīdzība, bet tā netika nodrošināta konsekventi (Klāra (Klara)).

Pēc jūsu domām, kādi ir iekļaujošas izglītības galvenie ieguvumi un izaicinājumi un ko tā var sniegt jūsu izglītībai?

Jaunie pasākuma delegāti izteica savu viedokli par galvenajiem *ieguvumiem*, kurus nodrošina vai varētu nodrošināt iekļaujoša izglītība. Tie ietvēra, starp citiem faktoriem, labāku sagatavotību

darba atrašanai nākotnē, izturību un patstāvību, izpratni par reālo dzīvi, cīņu ar stereotipiem un diskrimināciju, vairāk draugu, sajūtu, ka esi „normāls” un šķēršļu likvidēšanu.

Šeit ir daži viņu viedokļi:

Ir vieglāk iegūt darbu, ja tev ir vispārizglītojošās skolas diploms. Ir vieglāk arī integrēties sabiedrībā, ja esi vispārizglītojošā skolā, nekā tad, ja esi klasē ar skolēniem ar speciālajām vajadzībām (Melānija (Melania), Karlo (Carlo)).

Galvenais skolas mērķis ir sagatavot jauniešus reālai dzīvei. Strādājot/mācoties kopā nākotne ir daudz skaistāka (Jonas). Speciālajās skolās nezina, kā jādzīvo normālā sabiedrībā (Vaclavs (Waclaw)). Ir svarīgi visiem iegūt vienādu diplomu, beidzot skolu. Šī iniciatīva viņiem dos iespēju būt iekļautiem modernā sabiedrībā (Laima un Kamilla).

Ir jauki, ja ir draudzīgas attiecības, bet iespējas iegūt labu darbu ir ļoti būtiskas; iekļaujoša izglītība sniedz šādas iespējas (Jože).

Iekļaujošā izglītība sniedz skolēniem ar speciālajām izglītības vajadzībām iespēju izskaidrot savas vajadzības – viņiem tas jādara sabiedrībā un tad, kad viņi iegūst darbu (Barbara). Pieredze dažreiz ir daudz svarīgāka par kvalifikāciju. Kad mēs sakārtosim savu izglītību, citas lietas sabiedrībā nostāsies pareizajā vietā (Līanna (Leanne)).

Ir ļoti svarīgi, ka skolēni ar speciālajām vajadzībām tiek iekļauti parastajās skolās, jo citi skolēni var mācīties par funkcionāliem traucējumiem. Skolēni ar un bez speciālajām vajadzībām var mācīties viens no otra un mainīties ar savām zināšanām (Efstathios).

Ir svarīgi mācīties par citiem cilvēkiem un viņu dzīvi; mācīties no citiem caur pieredzes apmaiņu (Šarlote (Charlotte), Diogo, Miriema (Méryem), Zineb (Ziņebs)). Tas atver cilvēku prātus un palīdz būt mazāk diskriminējošiem (Aure). Caur pārdomām (Pedro) mēs mācamies pieņemt cilvēkus, kas atšķiras no mums (Andreani).

Tas ir labi gan mums, gan viņiem (Barbara). Ir svarīgi klasē apzināties ieguvumus visiem (Sofija (Sophie)). Iekļaujoša izglītība palīdz skolēniem bez traucējumiem kļūt daudz iecietīgākiem un daudz atvērtākiem (Sāra (Sára)).

Lai nojauktu visus šķēršļus, ir jāmaina mentalitāte; tu esi daļa no lielāka attēla. Citiem jauniešiem jāveido izpratne: mēs dzīvojam nekompetentā pasaulē (Džemma (Gemma)).

Visi ir iekļauti, neskatoties uz viņu grūtībām (Roberts). Visiem ir jābūt iespējai būt iekļautiem izglītībā un iespējai uz labāku dzīvi (Tomašs).

Iekļaujoša izglītība palīdz visiem justies vienas labas sistēmas daļai (Trīna (Triin)). Tā dod tev iespēju mācīties un nerada sajūtu, ka esi savādāks (Lūsija (Lucie)). Visi ir vienlīdzīgi (Elmo). Tā arī palīdz visiem pārsniegt viņu iespējas (Marija (Maria)).

Tev ir pieredze, kas izslēdz stereotipus. Iekļaujoša izglītība maina cilvēku attieksmi pret funkcionāliem traucējumiem (Džons (John)). Tā palielina iecietību un izpratni par cilvēkiem ar dažādiem traucējumiem (Dīns (Dean)).

Ja visiem būtu izpratne par dažādiem traucējumiem un cilvēku personīgajiem apstākļiem, tad nebūtu problēmu ar iekļaujošu izglītību. Apvairošana notiek atšķirības dēļ – līdz ko tas tiek izskaidrots, apvairošana beidzas. Iekļaujoša izglītība palīdz visiem sasniegt savu potenciālu (Katrīna).

Iekļaujošai izglītībai nav nekāda sakara ar vidi, kura sekmē mācīšanos; faktiski, tai būtu jābūt vienādai visiem. Skolēni dod priekšroku mācībām mazās klasēs un tas būtu jānodrošina viesiem (Kamilla). Skolēni, kuri ir lielās klasēs aizmieg un līdz ar to neviens viņus nepamana. Šādā vidē skolotājiem ir tikai divas minūtes katram skolēnam, lai gan katram būtu nepieciešamas desmit minūtes. Normālā sistēma dod tev iespēju izvēlēties un iespēju izpētīt, ko tu vēlies un ko tu spēj izdarīt (Kamilla).

Iekļaujoša izglītība ir laba draudzībai (Betānija (Bethany)). Man ir draugi – „bariņš labu čomu”. Mēs ne tikai mācāmies kopā, bet arī kopā izklaidējamies (Sems (Sam)).

Tā uzlabo komunikāciju un veido labāku savstarpējo sapratni (Markos). Tā arī sniedz uzlabojumus izglītībai. Skolai jāklūst izglītojamam draudzīgākam (Aleksandra (Alexandra)).

Iekļaujošai izglītībai jāklūst „normāla”, bet speciālas prasmes jāapgūst daudziem cilvēkiem, lai tas notiktu (Frančesko (Francesco)).

Tādas vienkāršas lietas, kā visa nepieciešamā tehniskā nodrošinājuma esamība – piemēram, atļauja lietot klēpj datorus – ir svarīgas (Betānija (Bethany)). Skolotāju izpratne par vienkāršām

lietām – piemēram, par trokšņa līmeni klasē – var radīt lielu atšķirību (Matias (Mathias)). Individuālā darba iespējamība, kā individuālas mācību programmas, ir laba – speciāls atbalsts dažos priekšmetos ir ļoti svarīgs (Lūsija (Lucie)). Jāņem vērā dažādas pieejas mācībām, svarīgas ir, piemēram, vizuālās mācību pieejas (Tomašs).

Tā dod man iespēju darboties augstākā līmenī „normālās” grupās. Ļoti svarīgs ir individuālais mācību plāns, bet skolotājiem ir jāsniedz norādījumi – skolēniem jābūt aktīviem (Tomašs). Ir grūti saņemt atbilstošu palīdzību, bet to var pārvarēt (Frančesko (Francesco)).

Ir labi izmainīt fizisko klases izkārtojumu, lai palīdzētu savstarpējām attiecībām (Roberts). Sociālā atmosfēra skolā ir ļoti svarīga, lai sasniegtu iekļaujošu izglītību (Jens).

Jo vairāk mēs iekļaujam cilvēkus ar traucējumiem citu vidū – jo ātrāk mēs iegūsim pozitīvu attieksmi. Netiek nodrošināts pietiekošs skaits palīgu – tai ir jābūt svarīgākajai iniciatīvai, lai padarītu skolēnus patstāvīgākus. Tiem, kuri tiek iekļauti, tas dod ļoti svarīgu sociālu nozīmi dzīvei un rada atbalstu mājasdarbu izpildei pēc mācībām un gan skolas, gan ārpusskolas aktivitātēs. Sports ir svarīgs veids, kā būt iekļautam sociālajā dzīvē (Fransuā (François)).

Ja skolēni ar funkcionāliem traucējumiem tiks atdalīti, iespējams būs grūtāk veidot izpratni. Var izveidot dažas mazas grupas, bet, kur iespējams, skolēniem ir jābūt kopā (Kīnans (Keenan)). Mazākās klasēs vieglāk darboties ar skolēniem ar dzirdes traucējumiem, jo ir pārāk daudz traucēkļu, ja vide ir trokšņaina. Kad es esmu kopā ar vienaudžiem ar dzirdes traucējumiem, es jūtos kā „normāla” persona (Elīna (Elin)).

Ir nepieciešams līdzsvars starp grupu lielumu un vajadzībām. Skolēniem ar funkcionāliem traucējumiem ir jājūtas ērti lielākās grupās, bet sabiedrībai ir jāpielāgojas. Parastiem skolēniem un skolēniem ar traucējumiem ir jāmacās dzīvot kopā – ar pieeju visam (Meilana (Mei Lan)).

Bieži iekļaujoša izglītība tiek uzskatīta par pārāk dārgu, bet, mēģinot ietaupīt, mēs tik un tā maksājam vairāk, lai cīnītos ar problēmām (Daniels (Daniel)). Pat, ja valstij nav daudz resursu, iekļaujošu izglītību ir jāīsteno pēc iespējas labāk. Iekļaujoša izglītība ir ieguldījums, mums jāiegulda cilvēkos; cilvēki ir vienīgais resurss. Iekļaujoša izglītība ļauj mums pārvarēt mūsu pagātņi – tā stiprina mūs (Jens).

Jaunie delegāti apsprieda, viņuprāt, galvenos *izaicinājumus*, ar kuriem saskaras iekļaujoša izglītībā, ieskaitot vispārēju izpratnes trūkumu par funkcionāliem traucējumiem no skolotāju un skolēnu puses, nepieciešamību mainīt mentalitāti un attieksmi saistībā ar dažādību, ierobežoto skolotāju kompetenci, negatīvo attieksmi, fizisko piekļuvi ēkām un nepieciešamību pēc vairāk pielāgotiem mācību materiāliem un atbilstošas mācību vides.

Daži delegātu viedokļi:

Integrācija bērnudārzā, kad bērni ir mazi, ir ļoti grūta (Dagūrs (Dagur)).

Dažiem cilvēkiem trūkst izpratnes par atšķirībām pašu valstīs. Cilvēkiem bez funkcionāliem traucējumiem ir divi veidi, kā sadzīvot ar cilvēkiem, kuriem ir funkcionālie traucējumi: viņi vienkārši aiziet prom, viņiem ir vienalga un viņi pat nemēģina saprast, vai, pat ja viņi nesaprot, viņi mēģina uzdot jautājumus un saprast. Manam tēvam bija problēmas, kad es biju jaunāks, jo cilvēki nezināja kas ir UDHS, un mans tēvs nezināja, kā to paskaidrot. Ir svarīgi, ka cilvēki zina par dažādiem problēmu veidiem. Valstīs, kas līdzīga manai, problēmas, kas saistītas ar funkcionāliem traucējumiem, ir kulturālas. Mūsu valsts kādreiz bija karotāju valsts. Mēs bijām vikingsi un cilvēki, kuri bija vāji, netika pieņemti sabiedrībā, un dažreiz tie tika nogalināti. Šāds kultūras tips vēl joprojām ir sastopams manā valstī (Dagūrs (Dagur)).

Iekļaujoša izglītība sabiedrībā kopumā joprojām ir nesaprasta; piemēram, mums var būt bīstami šķērsot ielu, jo luksofora gaismas nav pielāgotas cilvēkiem ar redzes traucējumiem (Karlo (Carlo) un Melānija (Melania)).

Bērni viens otru apsūk ar saistību ar mācīšanos speciālajās programmās. Iekļaujošas izglītības problēma ir saistīta ar visām sociālajām problēmām (Ingre).

Vispārīzglītojošajās skolās tīrīšana un atšķirīgā nepieņemšana ir problēma (Līanna (Leanne)).

Ir vērojams progress sociālajā attieksmē pret iekļaujošo izglītību, bet joprojām tā nav galvenā prioritāte (Jonas).

Izaicinājums ir izprast visu problēmas. Skolai un personālām jāsaprot skolēnu grūtības un jāsniedz viņiem nepieciešamais atbalsts, lai viņiem veiktos. Mums jānokļūst vietā, kur nav atšķirības veidā, kā izturas pret skolēniem un kur nav diskriminācijas, bet ir izpratne (Sems (Sam), Šarlote (Charlotte), Jere).

Skolotājiem un vecākiem jāzina, kā izmantot tehnisko atbalstu skolās un mājās; nepieciešams vairāk atbalsta materiālu (Elmo, Kanivārs (Kanivar), Fē (Fé), Aure).

Iekļaujoša izglītība var izveidot jaunus šķēršļus, kas jāpārvar, un tie ir, piemēram: skolotāju attieksme (Vesels (Wessel)); mācīšanās un sociālie šķēršļi (Betānija (Bethany)); sociālo apstākļu ietekme un spiediens no vecāku puses (Trīna (Triin)); terorizēšana (Sofija (Sophie)); skolēna sociālā izcelsme un mācīšanās apstākļi ārpus skolas (Džemma (Gemma)); sabiedriskas lietas, piemēram, transports (Frančesko (Francesco)).

Skolotāju sagatavotība patiešām ir ļoti būtiska (Sofija (Sophie)). Skolotāju apmācība nenodrošina pietiekamu un pareizu informāciju par iekļaušanas jautājumiem. Skolēniem ar speciālajām vajadzībām jau tā ir problēmas; dažreiz, saņemot vairāk atbalsta, rodas vairāk problēmu (Vesels (Wessel)). Dažreiz skolotāji nav ieinteresēti mācīties par speciālajām vajadzībām (Miriema (Méryem)).

Valdība ir atbildīga par skolotāju darba samaksu un viņiem tiek maksāts par to, ka viņi ir skolotāji, bet viņi nav ieinteresēti nodarboties ar kaut ko vairāk. Līdz ar to, lielu daļu skolotāju neinteresē zināšanas par speciālajām izglītības vajadzībām (Laima).

Skolotājiem ir jābūt konsekventiem dažādu pieeju izmantošanā (Elīna (Elin)).

Skolotāji var būt ir satraukti par lielākas uzmanības veltīšanu jauniešiem ar funkcionālajiem traucējumiem (Roberts). Klasē, kurā ir daži skolēni ar speciālajām vajadzībām, skolotājam nebūtu jāpievērš pārāk liela uzmanība šiem skolēniem. Skolotājiem jāatrod līdzsvars atbalstam, ko viņš velta skolēniem ar un bez funkcionālajiem traucējumiem (Daniels).

Manā valstī cilvēki palīdz pārāk daudz (Kamilla).

Mums nav atbalsta asistentu universitātes līmenī. Mums jālikvidē tiranizēšana un diskriminēšana. Daži skolēni saprot manas speciālās vajadzības, bet joprojām izsmej mani, jo man ir UDHS (Marija (Maria)).

Mums vienmēr ir iespaids, ka mums jālūdz palīdzība. Tas nav kaut kas tāds, kas notiek automātiski. Tas ir garš process līdz brīdim, kad tu saņem to, kas tev nepieciešams (Paulīne (Pauline)).

Skolotājiem būtu jārunā ar skolēniem par funkcionāliem traucējumiem – vispārizglītojošo skolu skolēni nevar saprast, ko viņi var darīt, lai palīdzētu un atbalstītu (Ārons (Áron)). Funkcionālo traucējumu izpratnes veidošanai jābūt daļai no mācību programmas (Katrīna).

Diviem vai vairākiem skolotājiem (asistentiem) iekļaujošā klasē ir jāstrādā komandā; tās ir papildu prasmes, kuras būtu šiem skolotājiem jāiemāca. Skolotājiem jāsaņem atbalsts no speciālistiem, lai izlemtu, cik papildu laika nepieciešams skolēniem ar funkcionāliem traucējumiem (Fīlips (Philipp)).

Valdības veiktie budžeta samazinājumi jau ietekmē atbalstu – tādi cilvēki, kā vidutāji, zaudē darbu. Nauda tiek dota skolām, bet tas pilnīgi nedarbojas, jo tas nozīmē, ka „parastajiem” skolotājiem jānodrošina atbalsts, bet viņiem nav izpratnes par to (Vesels (Wessel)).

Dažādiem speciālistiem ir jāstrādā kopā. Jaunā skolotāju paaudze ir labāk izglītota, lai saprastu skolēnus ar traucējumiem un veidotu labākas stundas – mēs attīstāmies pareizajā virzienā. Likums ir labs, bet skolotājiem ir nepieciešamas zināšanas un izpratne par redzes traucējumiem un citiem traucējumiem. Nepieciešams lielāks tehniskais atbalsts, lai cilvēki ar traucējumiem varētu iegūt pieejamu

informāciju (Fransuā (François)). Ir svarīga fiziska pieeja ēkām (lifti, automātiskās durvis, pieejami slēdži, utt.) (Tomas (Thomas)). Runājot par pārbaudījumiem, ir nepieciešams papildu laiks (Lukašs (Łukasz)). Lai atbalstītu skolēnus ar funkcionāliem traucējumiem ir nepieciešamas iekšējas atbalsta sistēmas. Ārējs atbalsts var likt viņiem justies atšķirīgiem un izolētiem (Meilana (Mei Lan)). Skolēniem, kuriem ir slikta redze ir nepieciešamas vairāk e-grāmatas un audio grāmatas (Lukašs (Łukasz), Ārons (Áron)).

Vislielākais izaicinājums ir cilvēku attieksme un zināšanas – tas ir kā dzīvot tumšā vietā (Trīna (Triin)). Savu vajadzību izskaidrošana citiem sagādā lielas grūtības – ir grūti likt citiem saprast savu iespēju robežas. Ir ļoti grūti, kad tas jādara atkārtoti. Bieži ir ierobežots sociālais kontakts starp skolēniem ar un bez speciālajām vajadzībām (Barbara).

Sabiedrība nevēlas pieņemt cilvēkus ar dažiem grūtību veidiem, bet sabiedrības pieņemšana ir ļoti svarīga (Roberts). Saistībā ar funkcionāliem traucējumiem var vērot stigmatu, kuru būtu jānoņem. Mūsu Jauniešu parlamentā bija apmācība, piemēram, par epilepsiju un kā sniegt atbalstu. Vispārizglītojošajās skolās skolēniem ar funkcionāliem traucējumiem ir atkārtoti jāskaidro savas problēmas jaunajiem skolotājiem un vienaudžiem. Ir nepieciešama vērtēšanas informācijas nepārtrauktība, kā arī nepieciešam iejūtība (Kīnans (Keenan)).

Bieži cilvēki nezina, kā efektīvi vai savādāk komunicēt (Tomašs). Neadekvāta vienaudžu uzvedība ir slikta visiem (Lūsija (Lucie)). Vienkāršas lietas var kļūt par pastāvīgu cīņu (Betānija (Bethany)). Komunikācija ir svarīga – dažiem cilvēkiem ir slikti ieradumi – par tiem jārunā „bez tabu”. Visiem neredzīgajiem cilvēkiem nav vienādas problēmas – tas ir ļoti sarežģīti (Sāra (Sára)).

Ceļā uz iekļaujošu izglītību, psiholoģiski jautājumi jāapsver vairāk kā praktiskie jautājumi. Ar tādiem „slēptajiem” funkcionālajiem traucējumiem, kā Aspergera sindroms, cilvēkiem jāatgādina – viņi izdara pieņēmumus. Izglītība jāsniedz atbilstoši vajadzībām – arī skolēniem ar Aspergera sindromu palīdz darbs mazās grupās. Iekļaujošajā izglītībā zināšanas un pieredzi par noteikta tipa funkcionālu traucējumu ir grūtāk iegūt nekā speciālajās skolās skolēniem ar līdzīgiem traucējumiem. Pat profesionāļiem reizēm nav zināšanu un viņi jautā: „Kādas tev ir problēmas?” Mēs visi esam

personības – mans autiskais domāšanas veids mijiedarbojas ar to, kas es esmu (Daniels).

Katrs saprot iekļaujošu izglītību savādāk; tas, ka nav vienotas iekļaujošas izglītības definīcijas, ir izaicinājums. Ir nepieciešama lielāka izpratne – mēs nevaram virzīties uz priekšu, ja visiem nav izpratnes par funkcionālajiem traucējumiem (Katrina).

Komentāri un ieteikumi

Jaunajiem pasākuma delegātiem tika lūgts izteikt komentārus un ieteikumus. Tie bija:

Dažādība ir pozitīva; ir svarīgi sagatavot cilvēkus jau pašā sākumā darbam ar bērniem, veidojot labāku paaudzi (Dagūrs (Dagur)).

Skolēnus nevajag nekādā veidā atrunāt no izvirzītā mērķa (Roberts). Ir nepieciešama ticēt sev (Džeims (James)). Ir svarīgi, ka skolotāji tic maniem spēkiem (Efstasios (Efsthios)). Skolotājiem jāpievērš vairāk uzmanības tam, ko skolēni var izdarīt, nevis tam, ko skolēni nevar izdarīt. Cilvēkiem jāredz vairāk kā tikai speciālās vajadzības. Man ir dzirdes traucējumi – tas neesmu es, tās ir tikai manas ausis. Ir atšķirība starp mani un manu funkcionālo traucējumu. Skolotājiem nepieciešamas zināšanas par dažādiem traucējumiem. Mums nepieciešamas vairāk kopīgas aktivitātes – ārpus skolas, brīvajā laikā, sportā utt. – priekam (Elīna (Elin)).

Nav pietiekami iespēju pavadīt laiku brīvprātīgo grupās vai piedalīties sabiedriskajās aktivitātēs pēc skolas. Dzīve ir arī pēc skolas (Arvīdas (Arvydas)).

Mums ir jābūt gataviem nākotnei. Skolā skolotāji zina skolēnus ar speciālajām vajadzībām. „Reālajā” pasaulē cilvēkiem ir jāsadzīvo ar cilvēkiem ar speciālajām vajadzībām (Melānija (Melanie)). Cilvēkiem ar traucējumiem ir jāiemācās, kā uzvesties sabiedrībā (Marī (Marie)).

Skolotājiem jābūt atvērtiem, lai saprastu, ko skolēns vēlas un kā viņu atbalstīt (Nanamarī (Nana-Marie)). Tev var veikties vienā priekšmetā un neveikties citā, bet kritērijiem nevajadzētu tevi ierobežot apgūt citas jomas (Daniels).

Skolotājiem jānodrošina pēc iespējas vienkāršāks veids, lai visi varētu mācīties pēc viena standarta. Jauniešiem ar funkcionāliem traucējumiem ir jābūt iesaistītiem lēmumu pieņemšanā. Viņiem ir jābūt centrā tad, kad lēmumi attiecas uz viņiem (Kīnans (Keenan)). Visiem ir jābūt iesaistītiem, neskatoties uz to, vai viņi ir savādāki – ikviens ir tas, kas viņš ir (Katrīna).

Mums būtu jāskatās uz personu – nevis uz traucējumu – un jāizmanto viss iespējamais, lai padarītu lietas labākas (Asgedūrs (Asgerdur)).

Skolēniem ar funkcionāliem traucējumiem jāpieņem pašiem lēmumi un viņiem jābūt tādām pašām iespējām būt iesaistītiem jautājumos par viņu izglītību – jābūt balss tiesībām tajā, kas attiecas uz viņu izglītību (Klāra). Tās ir mūsu tiesības pašiem pieņemt savus lēmumus (Vesels (Wessel)).

Skolēniem, kuriem tiks sniegts atbalsts, ir jābūt jauna mācību atbalsta personāla darbā pieņemšanas padomē; viņiem būtu jābūt iesaistītiem vispārīgo lēmumu pieņemšanā. Būtu jābūt personām ar funkcionālajiem traucējumiem, kuriem viņi gribētu līdzināties (Sems (Sam), Šarlote (Charlotte), Jere).

Mums jābūt „skolām bez barjerām”. Visi var iegūt no iekļaujošas izglītības, ieskaitot tos, kuriem nav funkcionālo traucējumu (Elmo, Kanivārs (Kanivar), Aure, Fē (Fé)). Mums jāmaina skolēnu bez funkcionāliem traucējumiem attieksme par šiem traucējumiem (Emīls (Emile)).

Iekļaujoša izglītība ir vienkārši laba doma – ir atvērt jauna pasaule (Lūsija (Lucie)).

Daudziem delegātiem bija vienots viedoklis par vairākiem jautājumiem, piemēram:

- Runājot par iekļaujošām klasēm, jaunie delegāti cer, ka skolotāji un „citi skolēni” vairāk papūlēsies saprast un iekļaut skolēnus ar funkcionāliem traucējumiem;
- Jaunieši apstiprināja, ka ir svarīgi samazināt skolēnu skaitu vai izveidot mazākas klases, kā arī sekmēt universālā dizaina izmantošanu visās ēkās un iestādēs;
- Ir svarīgi saņemt atbalstu necīnoties par to;
- Gatavojoties skolai, vienaudžiem jāpievērš lielāka uzmanība attieksmei un individuālajām vajadzībām;
- Iekļaujoša izglītība ir atšķirīga dažādās valstīs un tā atšķiras arī vienā valstī.

Nobeigumā ir jāatzīmē jauno delegātu diskusiju kvalitāte, atvērtība un visaptverošais raksturs. Varēja vērot viņu izteikto viedokļu briedumu, kā arī viņu interesi piedalīties iekļaujošas izglītības īstenošanā, kas īstenošanā nozīmē: visiem vienādu pieeju izglītībai, kvalitatīvu izglītību visiem un cieņu pret atšķirīgo.

Pilnīgu katras grupas diskusiju stenogrammu var atrast Aģentūras tīmekļa vietnē: <http://www.european-agency.org/agency-projects/european-hearing-2011/results-files>

ATSKATOTIES PAGĀTNĒ UN SKATOTIES UZ PRIEKŠU

Tagad, 2012.gadā, ir pienācis laiks izvērtēt visu jauno delegātu ieguldījumu kopš pirmā noklausīšanās pasākuma 2003.gadā. Šie trīs pasākumi iesaistīja kopumā 238 jauniešus, kurus visus uzaicināja sniegt komentārus un ierosinājumus par iekļaujošu izglītību. Visu trīs noklausīšanās pasākumu mērķis bija uzklaut jauniešu domas, lai labāk saprastu, kā iekļaujoša izglītība tiek ieviesta praksē no lietotāju perspektīvas.

Jauniešu domas par iekļaujošu izglītību nevajag vērtēt zemāk par domām, kuras pauduši apmācīti speciālisti vai akadēmiskais personāls. Šo trīs noklausīšanās pasākumu rezultāti skaidri parāda, ka jaunieši viegli un skaidri spēj izteikt tādus pašus novērojumus, kurus veikuši jomas eksperti.

Šis dokuments nemēģina piedāvāt longitūdinālu notikumu analīzi kopš 2003.gada; katram noklausīšanās pasākumam tika nominēti citi jaunieši, tika pārstāvēti dažādi izglītības līmeņi un jaunieši bez funkcionāliem traucējumiem un speciālajām vajadzībām pirmo reizi tika iesaistīti tikai 2011.gadā. Šī dokumenta galvenais mērķis ir akcentēt līdzības un atšķirības komentāros un viedokļos kopš 2003.gada, kā arī parādīt būtiskākos priekšlikumus, kas ir izskanējuši visos noklausīšanās pasākumos.

Vairāku gadu garumā jaunieši ir izteikuši apmierinātību ar savu izglītību, neskatoties uz to, vai viņi nāk no vispārizglītojošās vai speciālās izglītības vides. Viņi visi uzsvēra kvalitatīvas izglītības iegūšanas nozīmi un tās svarīgo lomu darba meklēšanā, paplašinot un stiprinot viņu sabiedriskās attiecības un, kopumā, sagatavojot viņus turpmākai dzīvei.

Visi jaunieši atbalsta iekļaujošu izglītību un – neskatoties uz dažu negatīvo pieredzi – viņi akcentēja faktu, ka iekļaujošā izglītība ir izdevīga visiem, kas mācās. 2011.gada dalībnieki īpaši sniedza precīzus skaidrojumus, kādai būtu jābūt iekļaujošai izglītībai, ko tā viņiem nozīmē un kādas priekšrocības tā var sniegt visiem. Arī jauniešiem bez funkcionāliem traucējumiem un speciālajām vajadzībām bija iespēja skaidri aprakstīt veidu, kādā iekļaujoša izglītība bagātina pieredzi, jo tā atver prātu un palīdz lauzt stereotipus.

Lielākā daļa pasākuma dalībnieku ir no vispārizglītojošās vides un viņi saprot starpību starp iekļaujošo izglītību citās valstīs un savā valstī un saprot jomas, kurās jāveic uzlabojumi. Neskatoties uz to, viņi uzskata, ka iekļaujošā izglītība ir viņu tiesības. Šīs tiesības ietver vienlīdzīgu pieeju izglītības iespējām, saņemot atbilstošu atbalstu, lai vislabākajā veidā izmantotu šīs izglītības iespējas, un cienīgu izturēšanos.

Tiesības uz iekļaujošu izglītību nozīmē arī būt iesaistītam lēmumu pieņemšanā un iespēju brīvi pieņemt lēmumus par vietu, kur izglītību turpināt. Tiešām, visos trijos noklausīšanās pasākumos galvenā tēma ir bijusi jauniešu vēlēšanās būt pilnībā iesaistītiem jebkādā lēmumu pieņemšanā, kas saistīta ar viņiem.

2003.gadā pasākuma dalībnieki uzsvēra šo domu kontekstā, kas bija saistīts ar to, ka viņi nevēlas nākotnē pavadīt laiku mājās bez darba. Šis viedoklis tika atkārtoti izteikts 2007.gadā, kā vienota vēlme dzīvot pēc iespējas neatkarīgāk. 2011.gadā jaunie dalībnieki uzsvēra domu, ka viens no galvenajiem iekļaujošas izglītības ieguvumiem ir labas izglītības iegūšana, kas labāk sagatavo patstāvīgai dzīvei.

Jauniešiem iekļaujoša izglītība nozīmē dažādības veicināšanu ne tikai attiecībā uz izglītību, bet gan uz sabiedrību kopumā. To pilnībā var sasniegt tikai tad, kad tiks nojaukti visi šķēršļi un tiks mainīta attieksme. Šajā ziņā jaunieši akcentē divas konkrētas jomas, kas joprojām ir izaicinājumi – pieejamība un skolotāju attieksme un kompetence.

Pieejamība sevī ietver ne tikai fizisku pieeju ēkām, bet arī nepieciešamā un pieejama tehniskā atbalsta un efektīva, viegli pieejama izglītības atbalsta nodrošināšanu.

Dalībnieki arī komentēja to, ka skolotāji ne vienmēr apzinās, vai nepievērš uzmanību mācīšanās vajadzību esamībai un apjomam. Skolotājiem nav nepieciešamās kompetences un viņi bieži uzmanību pievērš audzēkņu vājumam, nevis uz viņu stiprajām pusēm.

Neskatoties uz šiem komentāriem, jaunieši nav negatīvi noskaņoti pret saviem skolotājiem, bet gan prasa jauna tipa skolotājus; tādus, kuri ir labi sagatavoti un jūtas ērti, strādājot iekļaujošas izglītības sistēmā.

Ņemot vērā šīs problēmas, 2011.gada noklausīšanās pasākuma dalībnieki piedāvāja konkrētus un praktiskus ieteikumus, lai atbalstītu uzlabojumus iekļaujošā izglītībā gan skolas un gan klases līmenī.

Viņi prasīja lēmumu pieņēmējiem nodrošināt, ka visām skolām ir nepieciešamā fiziskā pieejamība un atbilstoši resursi un atbalsts, kas ietver atbalsta personāla pieejamību klasē, kas var reaģēt uz visu izglītojamo vajadzībām.

Viņi uzsvēra, ka ir nepieciešamas mazas klases, individuālās izglītības programmas un labi aprīkotas telpas atpūtai un papildu atbalsta nodrošināšanai. Tāpat viņi akcentēja pielāgotu eksāmenu nepieciešamību (kā papildu laika nodrošināšanu), kā arī iespēju pagarināt mācību laiku par vienu gadu, lai visi izglītojamie var sasniegt vienādu sasniegumu līmeni bez nepieciešamības dažiem no viņiem sniegt papildu atbalstu. Jaunieši uzsvēra, vienāda izglītība nozīmē saņemt tādu pašu kvalifikāciju.

Nav nekādu šaubu, ka trīs noklausīšanās pasākumi, tiešā veidā ir labvēlīgi ietekmējuši jauniešus, kas tajos piedalījās – to apstiprina kopš 2003.gada saņemtās atsauksmes. Šī labvēlīgā ietekme sniedzas līdz jauniešu skolām un skolotājiem, kā arī sagatavošanās diskusijās iesaistītajiem izglītojamiem. Dažādie sagatavotie materiāli, kas sekoja 2011.gada noklausīšanās pasākumam, skaidri parāda šo ietekmi: jaunieši un speciālisti, kas viņus pavadīja, pēc pasākuma ir iesnieguši rakstus žurnālos un avīzēs, ir izmantojuši un veidojuši tādus e-rīkus kā Facebook un Twitter lapas, kā arī pasākumam veltītas lapas skolu tīmekļa vietnēs.

Aģentūra spers soļus, lai nodrošinātu pēc iespējas plašāku šī ziņojuma izplatību, un neaizmirsīs visu jauno pasākuma dalībnieku nopietnos priekšlikumus un prasības.

Kopā ar jaunajiem delegātiem, viņu ģimenēm, speciālistiem un lēmumu pieņēmējiem Aģentūra strādās, lai ieviestu kvalitatīvu izglītību bez ierobežojumiem, kurā visi ir dažādi un cienīti un kurā, kā jaunie dalībnieki paši teica: *mēs visi esam dažādas krāsas, bet kopā mēs varam izveidot varavīksni.*

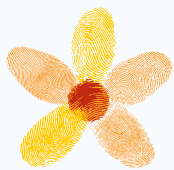

2011.GADA EIROPAS PARLAMENTĀRĀS NOKLAUSĪŠANĀS PASĀKUMA JAUNIE DELEGĀTI

Tabulā 2011.gada Eiropas Parlamentārās noklausīšanās pasākuma 88 jauno delegātu vārdi:

Aure AFLALO	Keenan ALEXANDER
Carlo ANDERHALDEN	Maria BARANDUN
Efstathios BEKYRAS	Méryem BELGHAZI
John BENNINGTON	Markos BOTSOS
Robert BOYLE	Elin Johanna BRANDT KORALL
Pauline BRASSEUR	Chiara BRIZZOLARI
Wessel BROEKHUIS	Maria BUGEJA
Claudia BURATTINI	Fabian CAMARA ALCAIDE
Jens CAMILLERI	Tomáš ČERNÝ
Alexandra CHRONOPOULOU	Rolands CINIS
Leanne Alice COLE	Nana-Marie DALE REICHEL
Charlotte DARBY	Yohana Angelica DEL PINTO
Honoré D'ESTIENNE D'ORVES	Samantha DRYDEN-SILLARS
Wacław DZIĘCIOŁ	Klara Linnea Astrid ELFSTEN
Zsófia FAZEKAS	João FONSECA
Barbara GEHER	Sára GERGELY
Josette GRAÇA SILVA	Melania GROTTI
Kanivar GÜLER	Andreani HADJISTERKOTI
Sophie Bethan HANNAWAY	Asgerdur HEIMISDÓTTIR
Lucie HRDINOVÁ	Ingre IMALA
Jakub JARMUŁA	Diogo JESUS NETO
Dagur JÓHANNSSON	Þórdur JÓNSSON
Domen KAISER	Dean KELLY
Orlando KROHN	Thomas KROYER

Joži KUMPREJ	Robert LÄTT
Mei LAN NG	Marie LAURITZEN
Artūras LAURYNAS	François LE BEL
Laima LIEPINA	Fé LINDEN
Rebeca LÓPEZ RUANO	Nika LUŠNIC
Mathias MACHIELSEN	Gemma MACKINTOSH
Jere Nicholas MAHLAKAARTO	Emile MAINKA
Tuomas Kimmo Johannes MANNI	Daniel MARTIN
James MARTIN	Simon MCDOUGALL
Stefanos MELAS	Audrey MESUREUR
Sofie MONGGAARD CHRISTENSEN	Jonas NENORTAS
Michalis NICOLAOU	Melanie NIELSEN
Áron ÓCSVÁRI	Elmo PESIN
Triin PUUSEPP	Pedro ROMERO JIMÉNEZ
Zineb SAOUI	Daniel Alexander SCHOUTEN
Francesco SCICLUNA	Edgars ŠENINŠ
Łukasz ŚMIETANA	Kamilla SØLYST BJØLSETH
Bethany STALEY	Philipp STEINBERGER
Katrina THOMSON	Lise TØRLEN
Mirjam WOLFF	Arvydas ZAGARAS

LV

2011.gada novembrī Eiropas speciālās izglītības attīstības aģentūra organizēja noklausīšanās pasākumu Eiropas Parlamentā Briselē. Aģentūras dalībvalstis bija nominējušas 88 jauniešus gan ar speciālajām izglītības vajadzībām/funkcionāliem traucējumiem, gan bez tiem no vidējās un profesionālās izglītības, lai diskutētu par to, ko viņiem nozīmē iekļaujoša izglītība.

Noklausīšanās pasākuma mērķis organizatoriem un dalībniekiem bija uzklaustīt jauniešus, kā arī apzināt progresu, kāds noticis valstīs kopš 2007.gada. Katrs izglītojamais var norādīt uz svarīgiem jautājumiem par to, kā iekļaujoša izglītība tiek īstenota, kā arī tās ieguvumiem un izaicinājumiem, jo viņi visi ir iesaistīti iekļaušanas procesā. Ņemot vērā to, cik bieži tas tika minēts diskusijās, iekļaušanas nozīme ir kopīga tēma vidē, kurā jaunieši iegūst izglītību.

European Agency for Development in Special Needs Education

